

Målnummer:	6817-02	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	2003-09-22		
Rubrik:	Ett bolags konkurs har under pågående skatteprocess i kammarrätt avslutats utan överskott. Skäl att göra undantag från huvudregeln att bolaget därefter saknar förmåga att uppträda som part har, oavsett att bolaget påförts skatte- och avgiftstillägg, inte ansetts föreligga.		
Lagrum:	• 13 kap. 49 § aktiebolagslagen (1975:1385)• Artikel 6 i Europakonventionen• Artikel 2 i sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen		
Rättsfall:	• RÅ 1984 1:87• RÅ 1999 not. 192• RÅ 2000 ref. 41• RÅ 2000 ref. 66 I• RÅ 2002 ref. 76• NJA 1979 s. 700• NJA 1999 s. 237		

REFERAT

Skattemyndigheten i Göteborg beslutade den 17 maj 1999 att inte medge X-Press Transport Scandinavia AB (bolaget) avdrag för viss ingående mervärdesskatt samt att höja bolagets underlag för arbetsgivaravgifter. Skattemyndigheten beslutade även att påföra bolaget skatte- och avgiftstillägg. Bolaget överklagade skattemyndighetens beslut. I domar den 30 januari 2001 lämnade Länsrätten i Göteborg bolagets talan utan bifall. Bolaget hade försatts i konkurs den 15 september 2000. Sedan bolaget fullföljt talan mot länsrättens domar hos Kammarrätten i Göteborg, avslutades konkursen utan överskott den 2 februari 2002.

Kammarrätten i Göteborg (2002-10-21, Åberg, Dahlin, Grankvist, referent) yttrade: Enligt 13 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975:1385), ABL, är ett i konkurs försatt bolag upplöst om konkursen avslutas utan överskott. Som huvudregel gäller att ett bolag som upplösts genom att dess konkurs avslutats utan överskott saknar rättskapacitet och därmed partshabilitet, dvs. förmåga att uppträda som part i rättegång. Något skäl att i detta fall avvika från huvudregeln har inte framkommit. Bolagets talan skall därför avvisas. - Kammarrätten avvisar överklagandet.

Bolaget överklagade kammarrättens beslut och anförde bl.a. följande. Bolaget kan prestera påtagliga bevis i form av uppgifter från två oberoende advokater som styrker vem som bedrev verksamhet i de bolag som utförde de aktuella tjänsterna. Utgången i länsrätten hade blivit en annan om materialet från advokaterna hade erhållits före länsrättens dom. Ett bifall till bolagets talan i skatte- och avgiftsprocessen skulle innebära att bolaget inte längre skulle ha den hos kronofogdemyndigheten restförda skulden.

Prövningstillstånd meddelades.

Riksskatteverket tillstyrkte att målen skulle visas åter till kammarrätten för prövning i sak.

Regeringsrätten (2003-09-22, Billum, Nordborg, Nilsson, Melin, Kindlund) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Enligt 13 kap. 49 § (tidigare

19 § första stycket) ABL är ett i konkurs försatt bolag upplöst om konkursen avslutas utan överskott. Som huvudregel gäller att ett bolag som upplösts på detta sätt saknar rättskapacitet och därmed inte längre kan vara part i rättegång (se t.ex. NJA 1979 s. 700 och RÅ84 1:87). Från denna huvudregel har emellertid i praxis gjorts vissa undantag. Förhållandena har då i allmänhet varit sådana att det av särskilda skäl bedömts ligga i bolagets eller dess motparts intresse att en tvist får prövas av domstol efter det att bolaget formellt upplösts. Särskilda skäl att tillerkänna ett upplöst bolag partshabilitet har således befunnits föreligga t.ex. när ett bifall till bolagets talan i en skatteprocess skulle kunna innebära att skatt återbetalas till bolaget och därmed medföra en ny utdelning i konkursen (RÅ 1996 not. 192) och när ställföreträdare för bolaget, mot vilken talan om företrädaransvar väckts vid allmän domstol, haft ett betydande intresse för egen del av att få skattefrågan överprövad i förvaltningsdomstol (RÅ 2000 ref. 41).

Bolaget har, som framgått, upplösts först sedan det överklagat länsrätts domar. Det kan visserligen sägas att om ett förfarande, när ett bolag upplöses, har fortskridit så långt att dom har meddelats i första instans och domen därefter har överklagats av någondera parten, det kan framstå som oskäligt att avbryta processen och på så sätt förhindra en överprövning av länsrätts avgörande (jfr NJA 1999 s. 237). Det bör emellertid även i en sådan situation finnas särskilda skäl av sådant slag som nyss nämnts för att det skall finnas anledning att låta rättegången fortgå. I målet har inte framkommit något sådant förhållande som medför att ett avsteg bör göras från huvudregeln att ett upplöst bolag inte längre kan vara part i rättegång.

Det återstår att avgöra om den omständigheten att bolaget har påförts skatte- och avgiftstillägg (fortsättningsvis används skattetillägg som ett sammanfattande uttryck för både skatte- och avgiftstillägg) medför att bolaget med tillämpning av Europakonventionens regler likväl är berättigat till en prövning i kammarrätten.

Regeringsrätten har, med hänvisning till att systemet med skattetillägg ansetts innefatta en anklagelse för brott i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen (RÅ 2000 ref. 66 I och Europadomstolens domar den 23 juli 2002 i målen Janosevic respektive Västberga Taxi AB och Vulic mot Sverige), konstaterat att en skattskyldig alltid är berättigad till en överprövning i förvaltningsdomstol av ett av administrativ myndighet påfört skattetillägg och att det, för att en rättssäker prövning av ett skattetillägg skall kunna ske, är nödvändigt att även de grundläggande taxeringsbesluten kan överprövas. Denna princip ansågs gälla även i fråga om ett bolag som är upplöst efter avslutad konkurs och som av den anledningen annars saknar rättskapacitet och partshabilitet (RÅ 2002 ref. 76).

Av artikel 6 i konventionen följer inte någon rätt till domstolsprövning i mer än en instans. Den som av domstol dömts för brottslig gärning har emellertid enligt artikel 2 i det sjunde tilläggsprotokollet till konventionen rätt till överprövning i högre domstol. Enligt samma bestämmelse får undantag från den rätten göras i fråga om bl.a. mindre grova gärningar, enligt föreskrift i lag.

Det kan visserligen, med hänsyn till att en ytterligare domstolsprövning inte synes kunna fylla något rimligt syfte för vare sig bolaget eller annan, ifrågasättas om bestämmelsen i det sjunde tilläggsprotokollet alls skulle anses tillämplig i ett fall som det förevarande. I den mån så skulle vara fallet gör dock Regeringsrätten följande överväganden.

Med hänsyn till att systemet med skattetillägg, som nämnts, befunnits innefatta en anklagelse för brott i den mening som avses i artikel 6 i konventionen framstår det i och för sig som sannolikt att även föreskriften i artikel 2 i det sjunde tilläggsprotokollet är att anse som tillämplig i ett mål angående skattetillägg. Något avgörande av Europadomstolen rörande den undantagsregel som artikel 2 innehåller finns ännu inte. Det har emellertid i doktrinen och i den officiella kommentaren till det sjunde tilläggsprotokollet

(Explanatory Report on Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, punkt 21) uttalats att med mindre grova gärningar avses sådana överträdelser som inte kan bestraffas med fängelse. Oavsett om artikel 2 skulle anses tillämplig på skattetillägg eller inte skulle därför en skattskyldig inte kunna grunda någon rätt till prövning i två domstolsinstanser på Europakonventionens regler.

Bolaget kan således, sedan det upplösts, inte längre vara part i den hos kammarrätten förda processen avseende mervärdesskatt samt arbetsgivaravgifter m.m. Kammarrättens beslut att avvisa bolagets talan skall därför fastställas.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer kammarrättens beslut.

Föredraget 2003-08-20, föredragande Kristiansson, målnummer 6814--6817-2002

Sökord: Taxeringsprocess; Skattetillägg; Europakonventionen; Besvärsrätt

Litteratur: Explanatory Report of Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 2 u. 2002, s. 421; Harris m.fl., Law of the European Convention on Humans Rights, 1995, s. 567; Van Dijk/Van Hoof, Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 2 u. 1990, s. 510
